

Ekspropriācijas tiesiskais regulējums Baltijas guberņās

The Legal Regulation of Expropriation in Baltic Provinces

Mag. iur. Elīna Grigore-Bāra

LU Juridiskā fakultāte

Tiesību teorijas un vēstures zinātņu katedras lektore, doktorante

E-pasts: Elina.Grigore@lu.lv, tālr. 67034563

Publikācija veltīta ekspropriācijas jeb nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanas valsts vai sabiedriskām vajadzībām tiesiskā institūta regulējumam Baltijas guberņās. Rakstā aplūkots gan kopējās Krievijas impērijas tiesībās (Krievijas Civillikumā) ietvertais ekspropriācijas tiesiskais regulējums, gan arī analizētas vietējo tiesību normas un Baltijas guberņām izdotie speciāli normatīvie tiesību akti.

Ņemot vērā to, ka Krievijas privāttiesībām Baltijas guberņās bija subsidiāru tiesību nozīme, nevar izslēgt Krievijas Civillikuma piemērošanu Baltijas novadā. Baltijas vietējo civillikumu kopoījums ietvēra nepilnīgu ekspropriācijas regulējumu, līdz ar to šajā gadījumā bija piemērojamas attiecīgās Krievijas Civillikuma normas.

Rakstā autore secina, ka 1860. gada Vidzemes zemnieku likumā noteiktās muižnieka tiesības atsavināt zemi piespiedu kārtā pret atlīdzību neietilpst klasiskajā ekspropriācijas jēdziena izpratnē, un tas drīzāk bija dzimtbūtniecisko attiecību „mantojums”. Savukārt Baltijas guberņām izdots speciālais likums – 1886. gada 10. februārī apstiprinātie „Noteikumi par kārtību, kādā atsavināmi un ieņemami privāti nekustami īpašumi pareizticīgo baznīcu, lūgšanas sapulču, kapu, draudžu un skolu vajadzībām Baltijas guberņās”, domājams, bija viena no Krievijas impērijā 19. gs. beigās īstenotās rusifikācijas politikas izpausmēm.

Atslēgvārdi: Latvijas tiesību vēsture, īpašuma tiesības, ekspropriācija.